

Τα εμβόλια σώζουν 3.000.000 ζωές κάθε χρόνο. Υπάρχουν γονείς που αρνούνται να τα κάνουν στα παιδιά τους. Αλλά και επιστήμονες που αμφισβητούν την αξία τους. (Μαρία Αθανασίου)

Categories : [ΥΓΕΙΑ - ΔΙΑΤΡΟΦΗ](#)

Date : 1 Απριλίου, 2014

«Είμαι ήσυχη που δεν έχει εμβολιαστεί το παιδί μου, γιατί παραμένει ένας αγνός οργανισμός. Θα ανησυχούσα αν είχε». Η Έλενα Παπαδημητρίου ήταν αποφασισμένη να μην εμβολιάσει την κόρη της πριν ακόμα αυτή γεννηθεί. Μια φίλη της, επιστήμονας στο χώρο της [εναλλακτικής ιατρικής](#), της είχε δηλώσει την αντίθεσή της στον εμβολιασμό των παιδιών και τα επιχειρήματά της την έπεισαν: «Είδα στατιστικές και ενημερώθηκα για περιπτώσεις παιδιών που υπέστησαν μόνιμες βλάβες από τις παρενέργειες, άκουσα συνεντεύξεις ειδικών που προειδοποιούσαν για τους κινδύνους και δεν ήθελα να εκθέσω την κόρη μου σε αυτούς».

Η δική της παιδίατρος, η οποία ασκεί τόσο τη συμβατική ιατρική όσο και την [ομοιοπαθητική](#), επικρότησε την απόφασή της. Ο **πρόεδρος της Ελληνικής Παιδιατρικής Εταιρείας, της Παγκόσμιας Παιδιατρικής Εταιρείας και της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών, Ανδρέας Κωνσταντόπουλος**, όμως, θα διαφωνούσε εντονότατα μαζί της: «3.000.000 παιδιά σώζονται κάθε χρόνο γιατί έχουν κάνει τα εμβόλια, αλλά δυστυχώς υπάρχουν άλλα 3.000.000 που χάνουν τη ζωή τους γιατί δεν έχουν εμβολιαστεί. Επίσης, μόνο στις ΗΠΑ, τα τελευταία 90 χρόνια, έχουν υπολογίσει ότι, κάνοντας 6 εμβόλια κατά των διφθερίτιδας, τετάνου, κοκίτη, πολιομυελίτιδας, ερυθράς, ιλαράς, έχουν σωθεί 100.000.000 ζωές».

Εξίσου κατηγορηματική είναι και η κ. **Αγορίτσα Μπάκα, παιδίατρος, επιστήμονας του ΚΕΕΛΠΝΟ και συνεργάτις του Ινστιτούτου PROLEPSIS**: «Οι γονείς που δεν εμβολιάζουν τα παιδιά τους εκμεταλλεύονται το ότι ζουν στην Ελλάδα του 2014, διότι έχουν την ανοσία της αγέλης, επειδή η

συντριπτική πλειονότητα του πληθυσμού έχει εμβολιαστεί, έχει δημιουργηθεί ένα τείχος προστασίας και οι μεταδοτικές ασθένειες δεν διαπερνούν αυτό το τείχος».

Στην εποχή του Google και του Facebook, όμως, όλο και πληθαίνουν τα τρομολόγια δημοσιεύματα και οι ομάδες που καταδικάζουν τον εμβολιασμό, ο οποίος γίνεται θέμα ιδιαίτερα σκληρών αντιπαραθέσεων στα διαδικτυακά φόρουμ. Ποιός έχει δίκιο; Μπορεί στον 21ο αιώνα να απαξιωθούν τα επιτεύγματα της ιατρικής επιστήμης, το Google να αντικαταστήσει τον παιδίατρο και οι ομάδες στο Facebook τους ειδικούς της υγείας; Και από την άλλη, δεν έχουν και οι γονείς δικαίωμα αλλά και καθήκον να αναζητούν τους ασφαλέστερους τρόπους στο μέγιστο των παιδιών τους; Μπορούν να εμπιστευθούν τυφλά τους ειδικούς έχοντας καταγεγραμμένες περιπτώσεις ιατρικών λαθών ή παραλείψεων;

Πως λειτουργούν

Ο μηχανισμός λειτουργίας των εμβολίων είναι σοφός: διοχετεύεται στο σώμα ένας ζωντανός ή αδρανοποιημένος ιός ή ένα στέλεχος του και «προκαλεί» τον οργανισμό μέσω των λεμφοκυττάρων να παραγάγει αντισώματα ενάντια στη συγκεκριμένη νόσο. Η πρώτη καταγεγραμμένη προσπάθεια εμβολιασμού ήταν το 1721 στη Μασαχουσέτη των ΗΠΑ, στη διάρκεια επιδημίας ευλογιάς. Μαζί με τα εμβόλια έκαναν την εμφάνισή τους και οι πολέμοί τους: το 1722 ο Βρετανός ιερωμένος Εντμουντ Μάσεϊ κήρυξε ότι κάθε προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η ευλογία μέσω του εμβολιασμού είναι «διαβολική», γιατί οι αρρώστιες στέλνονται στους αμαρτωλούς από τον Θεό.

Διστακτικός ήταν ο πληθυσμός και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, γι' αυτό και οι κυβερνήσεις κατέστησαν τον εμβολιασμό υποχρεωτικό με νόμο. Στα τέλη του 19ου αιώνα ιδρύθηκαν οι πρώτες οργανώσεις κατά των εμβολίων, ενώ υπήρξαν και λαϊκές εξεγέρσεις εναντίον τους. Ένας από τους «πατέρες» αυτού του κινήματος υπήρξε ο παιδίατρος Ρόμπερτ Μέντελσον, που διετέλεσε πρόεδρος της αμερικανικής οργάνωσης υγείας στις αρχές της δεκαετίας του '80. Υποστήριζε ότι πολλά από τα σκευάσματα που χορηγούνταν για την καταπολέμηση των ασθενειών ήταν πιο επικίνδυνα από τις ασθένειες που υποτίθεται ότι καταπολεμούσαν.

Προκαλούν παρενέργειες;

Ο κίνδυνος για σοβαρές παρενέργειες επιβεβαιώθηκε όταν το 1955 χορηγήθηκαν στον αμερικανικό πληθυσμό δόσεις του εμβολίου της πολιομυελίτιδας με ενεργό ιό, με αποτέλεσμα να ξεσπάσει επιδημία που κόστισε τη ζωή σε 10 ανθρώπους και άφησε παράλυτους 166. Αλλά και το πρώτο εμβόλιο του ροταϊού διαπιστώθηκε ότι προκαλούσε εγκεφαλοσπασμό στο έντερο των παιδιών, οδηγώντας σε περιτονίτιδα και, παρότι αποσύρθηκε και βελτιώθηκε, ανάλογα περιστατικά καταγράφηκαν και με το νέο σκεύασμα.

Και στην Ελλάδα, παραδέχεται ο κύριος Κωνσταντόπουλος, «τη δεκαετία του '70 και του '80 με το εμβόλιο του κοκίτη χορηγούσαμε στον οργανισμό όλο τον ιό, αφού αφαιρούσαμε την τοξική δράση του μικροβίου. Περιείχε διαφορετικές ουσίες, που προστάτευαν μεν από κοκίτη, αλλά προκαλούσαν σπασμούς, πυρετό και σε ορισμένα παιδιά βλάβη στον εγκέφαλο». «Υπάρχουν σοβαρές παρενέργειες και δεν πρέπει να τις αρνούμαστε, αλλά είναι αυτές που μπορούμε να έχουμε με κάθε φαρμακευτικό σκεύασμα. Δεν μπορεί να αποκλείσει κανείς κάποια σοβαρή αλλεργική αντίδραση σε μία από ένα εκατομμύριο δόσεις», παραδέχεται η κυρία Μπάκα.

Τα εμβόλια που έχουν «ενοχοποιηθεί» περισσότερο για παρενέργειες είναι το MMR (παρωτίτιδας, ιλαράς, ερυθράς), που έχει κατηγορηθεί για την εμφάνιση αυτισμού σε παιδιά, της ηπατίτιδας Β, που συνδέθηκε με τη σκλήρυνση κατά πλάκας, ενώ έχει επιβεβαιωθεί ότι το πρώτο εμβόλιο της λύσσας προκαλούσε εγκεφαλίτιδα. Έχουν υπάρξει και αναφορές για θανάτους έπειτα από εμβολιασμό, όμως, όπως επισημαίνει η κυρία Μπάκα, «ο θάνατος είναι πολύ δύσκολο να αποδειχθεί ότι οφείλεται σε κάτι συγκεκριμένο, π.χ. στο εμβόλιο, και γι' αυτό δεν το πιστεύουμε. Δεν μπορούμε όμως να αποδείξουμε ούτε το αντίθετο». Στην Ελλάδα γιατροί και ασθενείς έχουν τη δυνατότητα να δηλώνουν τις παρενέργειες που διαπιστώνουν στην «κίτρινη κάρτα» του ΕΟΦ. Όμως, δυστυχώς, είναι ελάχιστοι αυτοί που το κάνουν.

Καταπονούν το ανοσοποιητικό;

Από τα κυριότερα επιχειρήματα του αντιεμβολιαστικού λόμπι

είναι, επίσης, ότι καταπονείται το ανοσοποιητικό σύστημα των μικρών παιδιών αν τους χορηγήσουμε ουσίες που το αναγκάζουν να προσπαθεί να παράγει ταυτόχρονα πολλά διαφορετικά αντισώματα. Εδώ οι επιστήμονες είναι κατηγορηματικοί: «Τις δεκαετίες του '70 και του '80 μέσω των εμβολίων εκείνης της εποχής χορηγούσαμε στον οργανισμό 5.000 διαφορετικές ουσίες, σήμερα μόλις 75. Με τις σημερινές δόσεις, ακόμη και αν τις χορηγήσουμε όλες ταυτόχρονα, ένα απειροελάχιστο ποσοστό, κάτω από 1%, του αμυντικού συστήματος απασχολείται για να φτιάξει αντισώματα», λέει ο κύριος Κωνσταντόπουλος. «Δεν υπάρχει τρόπος να αποδειχθεί επιστημονικά ότι καταπονείται το ανοσοποιητικό σύστημα για να αμυνθεί. Αλλωστε, τα λεμφοκύτταρα που δημιουργούν τα αντισώματα κάνουν απλώς τη δουλειά τους· αυτό θα έκαναν και αν αρρώσταινε το παιδί», διαβεβαιώνει και η κυρία Μπάκα.

Είναι αναποτελεσματικό;

Τελευταία κατηγορία εναντίον τους είναι ότι δεν προστατεύουν αποτελεσματικά - και εμπεριέχει αλήθεια. Το εμβόλιο της γρίπης έχει αποτελεσματικότητα

70% (7 στους 10 που θα τους χορηγηθεί θα δημιουργήσουν αντισώματα) και του κοκίτη 75%. Αυτό της μηνιγγίτιδας C που κυκλοφορεί προστατεύει μόνο από έναν ορότυπο της νόσου, ενώ υπάρχουν πάρα πολλοί ορότυποι, με πιο συνηθισμένο τον B, για τον οποίο δεν χορηγείται εμβόλιο. Επίσης, ο πνευμονιόκοκκος έχει πάρα πολλούς ορότυπους, από τους οποίους έχουν εντοπιστεί 13 - αυτό δεν σημαίνει ότι το παιδί δεν μπορεί να προσβληθεί από κάποιον που δεν έχει βρεθεί.

«Δεν είμαι υπέρ του να εμβολιάζονται όλοι υποχρεωτικά και αδιακρίτως», είναι η άποψη του **ομοιοπαθητικού**

γιατρού Γιώργου Χαριτάκη, ο οποίος εξηγεί: «Είμαι υπέρ της εξατομικευμένης θεραπείας και του εμβολιασμού ανάλογα με τις ανάγκες κάθε ασθενούς. Εγώ ακολουθώ τις οδηγίες της ΠΟΥ και της άρχουσας επιστημονικής αρχής και εκφράζω τις αντιρρήσεις μου. Δεν λέω σε κανέναν να μην εμβολιαστεί. Λέω: Οι υγειονομικές αρχές συστήνουν εμβολιασμό, αλλά θεωρώ ότι δεν είστε στην ομάδα υψηλού κινδύνου

και τα οφέλη θα είναι λιγότερα από τους κινδύνους - συνεπώς μην το κάνετε. Κάνω σύσταση βάσει των δεδομένων, την απόφαση την παίρνει ο ασθενής». Όσο για το θέμα των παρενεργειών, είναι διστακτικός: «Υπάρχουν ενδείξεις, στοιχεία που συνδέουν τα εμβόλια με παρενέργειες· το κατά πόσον μπορεί να τεκμηριωθεί θα το δούμε διαχρονικά».

Χωρίς

εμβόλια οι ασθένειες επιστρέφουν

Οι εχθροί των εμβολίων στρουθοκαμηλίζουν υποστηρίζοντας ότι δεν κινδυνεύουν να νοσήσουν, ακόμη και αν δεν εμβολιαστούν, επειδή οι θανατηφόρες ασθένειες έχουν πια εξαφανιστεί από τη χώρα τους. Η αλήθεια είναι ότι νόσοι όπως η πολιομυελίτιδα ή η διφθερίτιδα δεν έχουν καταγεγραμμένα κρούσματα

στην Ελλάδα - τουλάχιστον τη δεκαετία 2000-2010 στην οποία αναφέρονται τα τελευταία στοιχεία. Δεν ισχύει, όμως, το ίδιο για τη μηνιγγίτιδα, την ερυθρά ή την ιλαρά. Το παράδειγμα άλλων ευρωπαϊκών χωρών, δε, είναι ανησυχητικό, σύμφωνα

με τα δεδομένα που έχει στη διάθεσή του ο κύριος Κωνσταντόπουλος: «Το 2009-2010 ξέσπασε επιδημία ιλαράς σε Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία. Πέθαναν 35 παιδιά, μπηκαν 10.000 στις ΜΕΘ και σε ορισμένους άφησε μόνιμες αναπηρίες, επειδή στη Γερμανία μία στις τρεις μαιές χαρακτηρίζει επικίνδυνο το εμβόλιο - το ίδιο και ένας στους δέκα παιδιάτρους στη Γαλλία. Φέτος είχαμε επιδημία ιλαράς στο Ηνωμένο Βασίλειο με 15 νεκρά παιδιά, γιατί οι Άγγλοι δεν είχαν κάνει το εμβόλιο στα παιδιά τα τελευταία 7 χρόνια». Επίσης, στις ΗΠΑ τα τελευταία δύο χρόνια κατεγράφη επιδημία κοκίτη και στην Πολωνία επιδημία ερυθράς.

Παρότι ακόμη και οι επιστήμονες παραδέχονται ότι τα εμβόλια έχουν κατά καιρούς προκαλέσει σοβαρότατες παρενέργειες σε μικρό ευτυχώς αριθμό ατόμων, είναι η μόνη άμυνα της ανθρωπότητας ενάντια σε θανατηφόρες ασθένειες.

«ΣΥΜΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ» ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΓΟΝΕΙΣ

Το ελληνικό εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών περιλαμβάνει 13 βασικά εμβόλια, τα οποία επιχορηγούνται από το ασφαλιστικό σύστημα, δηλαδή γίνονται δωρεάν. Τα ποσοστά εμβολιασμού είναι υψηλά, φτάνουν το 95% στα βασικά εμβόλια και το 75%-80% στα υπόλοιπα. Πτώση στα ποσοστά εμβολιασμού κατά 20%-30%

κατεγράφη τη διετία 2009-2011, όταν αρκετοί γιατροί αμφισβήτησαν την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια του εμβολίου της γρίπης την περίοδο που ξέσπασε η επιδημία του H1N1, καθιστώντας την κοινή γνώμη **καχύποπτη απέναντι και στα υπόλοιπα εμβόλια**. Από το 2011 και μέχρι σήμερα, όμως, τα ποσοστά έχουν ανέβει ξανά. Βασικό ρόλο στη «συμμόρφωση» των γονιών παίζει το γεγονός ότι ο εμβολιασμός είναι προαπαιτούμενος για την εισαγωγή των παιδιών στη βασική εκπαίδευση. Δεν είναι, ωστόσο, υποχρεωτικός με

βάση τη νομοθεσία.

ΣΧΕΤΙΚΑ:

Ελληνική Παιδιατρική Εταιρεία, www.e-child.gr, www.cdc.gov/vaccines/vac-gen/side-effects.htm

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, www.who.int

(Πηγή: Ένθετο Περιοδικό
«Κ» της Καθημερινής 30/3/2014)